

# Міністерство освіти і науки України

Прикарпатський національний університет  
імені Василя Стефаника  
Факультет туризму  
кафедра готельно-ресторанної та курортної справи  
І.Б. Румянцева

## Стандартизація, сертифікація, метрологія навчально-методичний посібник (для самостійної роботи студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 241 «Готельно- ресторанна справа»)



Івано-Франківськ – 2022

**Міністерство освіти і науки України**

**Прикарпатський національний університет  
імені Василя Стефаника  
Факультет туризму  
кафедра готельно-ресторанної та курортної справи  
І.Б. Румянцева**

**Стандартизація, сертифікація, метрологія**  
навчально-методичний посібник  
(для самостійної роботи студентів денної та заочної  
форми навчання спеціальності 241 «Готельно-  
ресторанна справа»)

Івано-Франківськ – 2022

**УДК 338:640.4(076.5)**

**ББК 65.050.9**

**Р 86**

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету туризму Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол № від 2022 року)*

**Рецензенти:**

**Орлова Віра Василівна** – кандидат економічних наук, доцент кафедри управління соціокультурною діяльністю, шоу-бізнесу та івентменеджменту

**Ємець Ольга Іванівна** – кандидат економічних наук, доцент кафедри теоретичної і прикладної економіки економічного факультету.

**Р 86 Румянцева І.Б.** Стандартизація, сертифікація, метрологія: навчально-методичний посібник (для самостійної роботи студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа») Івано-Франківськ: «Прінт-СВ», 2022. 52 с.

**УДК 338:640.4(076.5)**

**ББК 65.050.9**

**Р 86**

© Румянцева І.Б., 2022

© «Прінт-СВ», 2022

## ЗМІСТ

<b>Список умовних позначень</b>	4
<b>Вступ</b>	6
<b>Тема 1.</b> Сутність та народногосподарське значення стандартизації	10
<b>Тема 2.</b> Міжнародна, державна, міжгалузєва та галузева стандартизації	11
<b>Тема 3.</b> Методологія та організація стандартизації	14
<b>Тема 4.</b> Організація робіт із стандартизації	15
<b>Тема 5.</b> Якість товарів і послуг - основа систем сертифікації	17
<b>Тема 6.</b> Система сертифікації в Україні	19
<b>Тема 7.</b> Вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку сертифікації	21
<b>Тема 8.</b> Сертифікація систем якості та систем екологічного управління в Україні	22
<b>Глосарій</b>	23
<b>Тематика індивідуальних завдань</b>	31
<b>Тести</b>	33
<b>Перелік використаних і рекомендованих джерел</b>	48

## СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

**ANSI** – Американський національний інститут стандартів.

**EN** – європейський стандарт.

**ENV** – експериментальний європейський стандарт.

**ISO** – Міжнародна організація із стандартизації.

**IEC** – Міжнародна електротехнічна комісія.

**ISO/IEC** – спільний комітет міжнародних організацій ISO і IEC.

**ISO/TR, ISO/IECTR** – технічний звіт ISO чи ISO/IEC.

**prEN** – проект європейського стандарту.

**IEE** – Інститут інженерів з електротехніки та електроніки.

**UN/ECE** – правила Європейського економічного комітету.

**CEN** – Європейський комітет зі стандартизації

**CENELEC** – Європейський комітет зі стандартизації в електротехніці

**ETSI** – Європейський інститут по стандартизації у галузі телекомунікацій.

**STACO** – Комітет з вивчення наукових принципів стандартизації.

**PLACO** – Технічне бюро.

**CASCO** – Комітет з оцінки відповідності.

**INFCO** – Комітет з науково-технічної інформації.

**DEVCO** – Комітет з надання допомоги країнам, що розвиваються.

**COPOLCO** – Комітет із захисту інтересів споживачів.

**REMCO** – Комітет зі стандартних зразків.

**BCH** – відомчі будівельні норми.

**ГОСТ\*** – державний стандарт СРСР.  
**ГОСТ** – міждержавний стандарт.  
**ГСТУ** – галузевий стандарт України.  
**ДБН** – державні будівельні норми України.  
**ДСТУ** – державний стандарт України.  
**ДСТУ\*** – національний стандарт України.  
**ДСТУ-П** – пробний стандарт.  
**ДСТУ-Н** – настановний стандарт.  
**ДСТУ-ЗТ** – технічний звіт.  
**ОСТ** – галузевий стандарт.  
**РСН** – республіканські будівельні норми.  
**РСТ** – республіканський стандарт.  
**СВОД** – збір правил (кодекс ustalеної практики).  
**СН** – будівельні норми.  
**СНиП** – будівельні правила і норми.  
**СТТУ** – стандарт науково-технічних та інженерних товариств і спілок України.  
**СТП** – стандарт підприємства.  
**ТР** – технічний регламент.  
**ТУ** – технічні умови, які прийняті як стандарти.  
**ТУ\*** – технічні умови, які не є стандартом.  
**ТУУ** – технічні умови України, які не є стандартом.

## ВСТУП

Навчально-методичний посібник з дисципліни «Стандартизація, сертифікація, метрологія» розроблений (для самостійної роботи студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа») факультету туризму. Він містить основні розділи курсу.

Навчально-методичний посібник побудовано відповідно вимогам програми навчальної дисципліни.

**Метою курсу** є: теоретична і практична підготовка студентів з питань науково-методичних принципів стандартизації, організації робіт із стандартизації, міжнародного співробітництва України в сфері стандартизації, метрології та управління якістю послуг, формування у студентів теоретичних знань і практичних навичок у сфері сертифікації, що дасть можливість у майбутній роботі гарантувати обіг конкурентоспроможних, високоякісних та оригінальних товарів і послуг, забезпечити ефективну роботу підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Основними завданнями вивчення даної дисципліни є: засвоєння поряд з основними теоретичними положеннями категорій та видів нормативних документів, основних принципів структури, правил та організації робіт із стандартизації, основних нормативних документів та структури органів державної служби стандартизації, правових основ метрології в Україні, структури метрологічної служби в Україні, управління якістю продукції і послуг, а також ознайомлення та набуття практичних навичок роботи з технічними законодавствами та нормативними документами, що регламентують правила і процеси

сертифікації продукції, послуг і систем якості в Україні та за кордоном, ознайомлення зі структурою та роботою Системи УкрСЕПРО та принципами організації роботи систем сертифікації інших держав, а також міжнародних організацій, ознайомлення з принципами сертифікації окремих видів продукції і послуг.

У результаті вивчення курсу студент повинен розуміти що введення гармонізованої з міжнародними правилами сертифікації відповідно до гармонізованих стандартів – необхідна умова інтеграції України до світової економіки.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

**знати:**

правові засади національної системи сертифікації продукції УкрСЕПРО;

порядок проведення сертифікації продукції, послуг, систем якості та ідентифікація сертифікатів відповідності в Системі УкрСЕПРО, а також її взаємовідносини з міжнародними організаціями з сертифікації та системами сертифікації інших держав;

основні тенденції розвитку міжнародної стандартизації систем якості;

структуру державної системи стандартизації України; діяльність Держстандарту України, як національного органу зі стандартизації;

порядок розробки, затвердження та реєстрації стандартів;

завдання та функції метрології.

Дисципліна «Стандартизація, сертифікація, метрологія» обумовлює формування компетенції щодо:

**вміти:**



здійснення оцінки рівня якості готельних послуг;  
застосування інструментарію управління якістю в діяльності підприємств у сфері гостинності;  
проведення сертифікації послуг та підприємств у сфері індустрії гостинності;  
розроблення, впровадження та сертифікації систем якості на підприємствах готельно-ресторанного бізнесу.

Будь-яка наука чи навчальна дисципліна розпочинається з визначення основних понять, що застосовуються в ній. У даному випадку такими поняттями є сертифікована продукція, товар згідно стандартів України чи міжнародних.

Навчально-методичний посібник містить теоретичні відомості принципів стандартизації, організації робіт із стандартизації, міжнародного співробітництва України в сфері стандартизації, метрології та управління якістю послуг.

Висвітлюються основні правила та організація робіт із стандартизації, нормативні документи та структура органів державної служби стандартизації, правових основ метрології в Україні, структури метрологічної служби в Україні, управління якістю продукції і послуг.

Опис навчальної дисципліни складено на основі робочої програми навчальної дисципліни та подано на рис. 1.

Навчально-методичний посібник розроблений відповідно до робочої програми навчальної дисципліни і призначений для самостійної роботи студентів денної та заочної форми навчання спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа».

Може бути використаний студентами денної та заочної форми навчання.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»	Вибіркова	
Модуль – 1		<b>Рік підготовки:</b>	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання – Сучасна система сертифікації послуг в ГРГ		<b>Семестр</b>	
Загальна кількість годин - 90		6-й	6-й
		<b>Лекції</b>	
Тижневих годин для денної форми навчання – 2  аудиторних – 30 самостійної роботи студента – 60	Рівень вищої освіти: <u>бакалавр</u>	16 год.	6 год.
		<b>Практичні, семінарські</b>	
		14 год.	4 год.
		<b>Лабораторні</b>	
		0 год.	0 год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		60 год.	80 год.
<b>Індивідуальні завдання:</b>			
Вид контролю: <b>залік</b>			

Рис. 1. Опис навчальної дисципліни

## **Тема 1. Сутність та народногосподарське значення стандартизації**

Загальні поняття стандартизації. Основні терміни та визначення. Функції, мета, завдання стандартизації. Об'єкти та пріоритетні напрями стандартизації.

Мета, завдання та предмет стандартизації, метрології та управління якістю продукції і послуг.

Загальні відомості про стандартизацію. Органи державної служби стандартизації.

Органи галузевої служби стандартизації.

Загальні відомості про державну систему стандартизації, її мету і основні принципи.

Категорії нормативних документів зі стандартизації.

Предмет і завдання дисципліни. Вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку стандартизації, сертифікації і метрології.

Сутність стандартизації та її роль у розвитку національної економіки.

Значення стандартизації у прискоренні науково-технічного прогресу, удосконаленні управління народним господарством, здійсненні єдиної технічної політики, підвищенні якості продукції і послуг.

Етапи історичного розвитку стандартизації. Стандартизація фактична та офіційна.

Вивчення основних понять стандартизації: стандартизація, об'єкт стандартизації, галузь, нормативний документ, стандарт, технічні умови, безпека, охорона здоров'я людей, охорона навколишнього середовища, сумісність, взаємозамінність, уніфікація. Напрями розвитку та основні принципи стандартизації.

Значення стандартизації, сертифікації і метрології в забезпеченні регулювання якості в галузі харчової промисловості та ресторанному господарстві.

Державний характер робіт зі стандартизації, сертифікації і метрології.

### **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Історія становлення та розвитку стандартизації.
2. Що вплинуло на початок розвитку вітчизняної стандартизації?
3. Що стало поштовхом до формування системи стандартизації в Україні?
4. Який орган забезпечує реалізацію державної політики України в галузі стандартизації?
5. Назвіть дату прийняття Закону України «Про стандартизацію».
6. Які основні методи стандартизації?
7. Державна система стандартизації це?

### **Тема 2. Міжнародна, державна, міжгалузева та галузева стандартизації**

Міжнародна система стандартизації. Значення міжнародної стандартизації у розвитку торговельно-економічних зв'язків між країнами. Характеристика системи ISO.

Міжгалузева система. Значення міжгалузевої системи комплексних систем стандартів (МКСС). Система ССКД.

Галузеві стандарти, їх значення в підвищенні якості послуг у сфері обслуговування.

Міжнародна та європейська діяльність зі стандартизації та участь в ній України.

Основні тенденції розвитку міжнародної стандартизації систем якості. Стандартизація в ІЕС.

Міжнародні стандарти серії ISO 9000 та ISO10000, 14000 та SA 8000. Склад стандартів.

Вибір та застосування стандартів серії ISO 9000 та ISO10000, 14000 та SA 8000. Економічна ефективність стандартизації.

Загальне управління якістю (TQM). Історія розвитку TQM у різних країнах.

Розвиток системи якості згідно з вимогами стандартів ISO серії 9000.

Принципи загального управління якістю. Міжнародні стандарти та системи якості (МС ISO серії 9000). Сертифікація систем якості в Україні та за кордоном.

Методи самооцінювання фірм за критеріями національних премій з якості.

Завдання міжнародного співробітництва в галузі стандартизації і сертифікації.

Роль і функції міжнародних організацій зі стандартизації та сертифікації.

Діяльність ISO в галузі стандартизації і сертифікації. Міжнародна система стандартизації і сертифікації виробів електронної техніки, електротехнічних виробів (ІЕСЕЕ). Завдання і функції комітетів CASKO, СТАКО, REMCO.

Діяльність регіональних організацій зі стандартизації і сертифікації: європейського комітету CEN, Європейського комітету в електротехніці CENELEC, Міжнародної ради країн — учасниць СНД.

Міжнародна організація зі стандартизації (ISO), міжнародна електротехнічна комісія (МЕК), Міжнародний союз телекомунікацій (МСТ), Європейська організація з якості (СОЯ), Європейська організація з випробувань і сертифікація (ЄОВС),

Міждержавна рада зі стандартизації, метрології та сертифікації (МРСМС), Український міжнародний фонд якості (УСФЯ).

Міжнародні та європейські стандарти на системи якості: ISO 9000, МЕК 300, EN 29000.

Державні стандарти України, оформлені на підставі застосування автентичного тексту міжнародних стандартів ISO 9000.

Вимоги до стандартів, застосовуваних при сертифікації продукції. Обставини створення міжнародних систем сертифікації.

Міжнародні системи сертифікації: виробів електронної техніки МЕК (МССВЕТ); електротехнічного обладнання (МЕККСЕ); офіційного затвердження обладнання автотранспортних засобів (ЄЕК ООН) та ін. Основні особливості міжнародних систем сертифікації.

### **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Що таке поняття «ISO»?
2. Яке значення міжнародної стандартизації у розвитку торговельно-економічних зв'язків між країнами?
3. Дайте визначення міжнародна система стандартизації і сертифікації.
4. Що таке загальне управління якістю (TQM)?
5. Які завдання і функції комітетів CASKO, СТАКО, REMCO?
6. Охарактеризуйте міжнародні стандарти та системи якості (МС ISO серії 9000).
7. Які функції міжнародних організацій зі стандартизації та сертифікації?
8. Дайте визначення галузеві стандарти.

9. Чим займаються стандарти серії ISO 9000 та ISO10000, 14000 та SA 8000?
10. Які вимоги до стандартів, застосовуваних при сертифікації продукції?

### **Тема 3. Методологія та організація стандартизації**

Принципи та методи стандартизації. Структурні елементи стандартизації. Класифікація нормативних документів. Інформаційне забезпечення в сфері стандартизації.

Структура державної системи стандартизації України. Діяльність Держстандарту України, як національного органу зі стандартизації.

Сутність уніфікації, агрегування, спеціалізації, взаємозамінності.

Методичні принципи комплексної стандартизації. Положення випереджувальної стандартизації. Органи і служби стандартизації в Україні.

Математична база стандартизації. Застосування математичної статистики, теорії ймовірності, теорії ігор, статистичного аналізу.

Поняття про ризики постачальника і споживача та помилки вимірювання. Види послідовностей чисел стандартних об'єктів.

Методи стандартизації: уніфікація, агрегування, взаємозв'язок. Уніфікація міжгалузева, галузева і виробнича.

Показники рівня уніфікації продукції. Поняття симпліфікації та типізації.

Види взаємозамінності та її позитивні якості. Переваги агрегатованого обладнання.

Комплексна стандартизація та її роль у підвищенні якості продукції.

Випереджальна стандартизація — стимулятор прискорення термінів впровадження у виробництво новітніх досягнень науки і техніки.

Застосування у випереджувальних стандартах ступенів технічного рівня та якості продукції.

### **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Сутність і значимість стандартизації.
2. Організація системи стандартизації в Україні.
3. Що таке симпліфікація та типізація?
4. Структура національної системи стандартизації України.
5. Національні нормативні документи та правила позначення стандартів.
6. Як класифікуються нормативні документи?
7. Що таке структура державної системи стандартизації України?
8. Що собою являє випереджальна стандартизація?

### **Тема 4. Організація робіт із стандартизації**

Сутність державної системи стандартизації (ДСС), її призначення. Органи та служби стандартизації. Принципи ДСС. Об'єкти стандартизації. Категорії нормативних документів зі стандартизації: державні стандарти України, галузеві стандарти, стандарти науково-технічних та інженерних товариств і спілок, технічні умови, стандарти підприємств.

Обов'язкові та рекомендовані вимоги державних стандартів України. Порядок розробки, затвердження та реєстрації категорій стандартів.



Види стандартів: основні, на продукцію та послуги, на процеси, на методи контролю (випробувань, вимірювань, аналізу).

Організація робіт зі стандартизації. Управління діяльністю у сфері стандартизації. Призначення технічних комітетів зі стандартизації. Інформаційне забезпечення робіт зі стандартизації. Джерела фінансування робіт з державної стандартизації. Першочергові роботи, які підлягають фінансуванню. Стимулювання застосування державних стандартів. Ціни на державні стандарти. Державний нагляд за додержанням стандартів.

Порядок розробки, затвердження та реєстрації стандартів. Загальні вимоги до стандартів.

Категорії стандартів: державні (ДСТУ), галузеві (ГСТУ), технічні умови (ТУУ), стандарти підприємств (СТП. ).

Інформаційні показники стандартів. Стандартизація в різних сферах: в сфері послуг, стандартизація в сфері екології.

Загальна структура нормативних документів і стандартів, чинних в сфері послуг.

Національний стандарт України ДСТУ 4268:2003.  
Національний стандарт України ДСТУ 4269:2003.

### **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Принципи ДСС.
2. Дайте визначення державні стандарти України.
3. Які вимоги до створення державних стандартів України?

4. Порядок розробки, затвердження та реєстрації категорій стандартів.
5. Дайте визначення стандарт підприємства.
6. Яке призначення технічних комітетів зі стандартизації?
7. Які існують категорії стандартів? Охарактеризуйте їх.
8. Дайте визначення технічні умови.
9. Що таке інформаційні показники стандартів?
10. Національний стандарт України ДСТУ 4268:2003.

### **Тема 5. Якість товарів і послуг - основа систем сертифікації**

Економічне та соціальне значення підвищення якості продукції. Взаємозв'язок науково-технічного прогресу і підвищення якості продукції.

Роль стандартизації в підвищенні якості продукції. Визначення основних понять якості: якість, рівень якості, система якості, петля якості, комплексна система управління якістю продукції.

Прості та складні властивості продукції. Одиничні та комплексні показники якості продукції.

Роль кваліметрії у вимірюванні якості продукції. Класифікація техніко-економічних показників якості.

Основні терміни і визначення методів та засобів контролю якості продукції: контроль якості, технічний контроль, вхідний контроль, приймальний контроль, контроль суцільний і вибірковий.

Методи контролю, класифікація засобів контролю за типами контрольованих фізичних величин і конструктивними особливостями. Статистичний контроль.

Методи неруйнівного контролю: магнітний, електричний, вихороструменевий, радіохвильовий, тепловий, оптичний, акустичний, радіаційний, проникними речовинами. Ефективність застосування неруйнівних методів контролю.

Методи визначення значень показників якості продукції, їх класифікація за способами одержання інформації (вимірювальний, реєстраційний, органолептичний, розрахунковий) і джерелами одержання інформації (традиційний, експертний, соціологічний).

Методи оцінювання рівня якості продукції: диференційний, комплексний, змішаний. Експертні методи оцінювання рівня якості продукції.

Основні поняття якості. Категорія якості в системі сертифікації. Сутність сертифікації. Основні поняття та визначення. Стандарти управління якістю продукції в системі ISO-9000 версії 2000 р.

Історія створення стандартів якості. Філософія, основні положення системи стандартів ISO-9000.

Система контролю якості продукції HACCP.

## **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Який взаємозв'язок науково-технічного прогресу і підвищення якості продукції?
2. Що таке петля якості?
3. Дайте визначення комплексна система управління якістю продукції.
4. Охарактеризуйте основні поняття якості.
5. Дайте визначення якість.
6. Дайте визначення якість продукції.
7. Охарактеризуйте одиничні показники якості продукції.

8. Охарактеризуйте комплексні показники якості продукції.
9. Дайте визначення кваліметрії.
10. Роль кваліметрії у вимірюванні якості продукції.
11. Дайте визначення НАССР.
12. Методи визначення значень показників якості продукції.
13. Категорія якості в системі сертифікації?

### **Тема 6. Система сертифікації в Україні**

Законодавча база стандартизації: закони України, декрети Кабінету Міністрів України, постанови Кабінету Міністрів України.

Правові засади національної системи сертифікації продукції УкрСЕПРО: закони України, декрети Кабінету Міністрів України, постанови Кабінету Міністрів України.

Основні правила сертифікації товарів, що імпортуються.

Визнання зарубіжних сертифікатів; порядок ввезення товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації в Україні; порядок митного оформлення імпортованих товарів, що підлягають обов'язковій сертифікації.

Концепція державної політики в сфері управління якістю продукції (товарів, робіт, послуг).

Адаптація міжнародних стандартів у систему сертифікації України (ISO, НАССР).

Основні положення системи підтвердження відповідності.

Загальні відомості про систему сертифікації УкрСЕПРО.

Ідентифікація продукції і послуг у сфері обслуговування.

Обов'язкова і добровільна сертифікація. Основні принципи та загальні правила системи сертифікації; сертифікат відповідності, знак відповідності і т.д.

Загальні принципи організації сертифікації послуг. Сертифікація готельних послуг і послуг громадського харчування в Україні.

Вимоги до стандартів, застосовуваних при сертифікації продукції. Обставини створення міжнародних систем сертифікації.

Міжнародні системи сертифікації: виробів електронної техніки МЕК (МССВЕТ); електротехнічного обладнання (МЕККСЕ); офіційного затвердження обладнання автотранспортних засобів (ЄЕК ООН) та ін. Основні особливості міжнародних систем сертифікації.

## **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Що включає законодавча база стандартизації?
2. Правові засади національної системи сертифікації продукції УкрСЕПРО.
3. Які основні правила сертифікації товарів при імпортуванні?
4. Охарактеризуйте міжнародні стандарти у систему сертифікації України (ISO, НАССР).
5. Що таке УкрСЕПРО?
6. Як відбувається ідентифікація продукції і послуг у сфері обслуговування?
7. Обов'язкова і добровільна сертифікація.
8. Охарактеризуйте основні принципи та правила системи сертифікації.
9. Що таке сертифікат відповідності?
10. Сертифікація готельних послуг і послуг громадського харчування в Україні.
11. Що таке , знак відповідності?

12. Охарактеризуйте основні вимоги до стандартів, застосовуваних при сертифікації продукції.

13. Міжнародні системи сертифікації.

### **Тема 7. Вітчизняний та зарубіжний досвід розвитку сертифікації**

Становлення сертифікації на Україні. Міжнародна система сертифікації.

Сучасні міжнародні організації з сертифікації. ISO - основа світової системи в міжнародних та європейських організаціях стандартизації та сертифікації. Сертифікація в СНД.

Сертифікація в діяльності Європейської економічної комісії.

Функції Держспоживстандарту України у сфері сертифікації. Прийняття міжнародних угод із сертифікації. Акредитація органів із сертифікації та випробувальних лабораторій (центрів).

Нагляд за діяльністю органів із сертифікації, випробувальних лабораторій (центрів) та експертів-аудиторів. Проведення робіт із сертифікації продукції за відсутності органів із сертифікації даного виду продукції.

Законодавство у сфері сертифікації.

### **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Загальні положення Сертифікації в СНД.
2. Функції Держспоживстандарту України у сфері сертифікації.
3. Законодавство у сфері сертифікації.
4. Порядок проведення сертифікації продукції в системі УкрСЕПРО.
5. Подача і розгляд заявки на проведення сертифікації.

6. Технічний нагляд за сертифікованою продукцією при її виробництві.

### **Тема 8. Сертифікація систем якості та систем екологічного управління в Україні**

Терміни та визначення понять у галузі підтвердження відповідності. З історії сертифікації в Україні. Порядок сертифікації системи управління якістю (СУЯ) і системи екологічного управління (СЕУ).

Основні положення та перспективи розвитку екологічної сертифікації.

Знати екологічну безпеку, екологічний сертифікат, екосертифікація, екомаркування, систему управління навколишнім середовищем, систему управління промисловими відходами.

Знати міжнародні норми і правила сертифікації. Європейські стандарти-евронорми серії 29000 (EN 29000) та 45000 (EN 45000).

### **ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ**

1. Охарактеризуйте порядок сертифікації системи управління якістю.
2. Дайте визначення екологічна безпека.
3. Охарактеризуйте системи екологічного управління.
4. Дайте визначення екологічний сертифікат.
5. Дайте визначення екомаркування.
6. Охарактеризуйте систему управління навколишнім середовищем.
7. Охарактеризуйте систему управління промисловими відходами.
8. Європейські стандарти EN серії 45000.

## Глосарій

**Базове значення показника якості продукції** - значення показника якості продукції, прийняте за основу під час порівняльного оцінювання її якості.

**Взаємозамінність** – властивість елементів конструкції, виготовлених з певною точністю геометричних, механічних, електричних та інших параметрів, забезпечувати задані експлуатаційні показники незалежно від часу і місця виготовлення при складанні, ремонті і заміні цих елементів.

**Вимірювальна величина** – фізична величина чи параметри її залежності, що підлягають вимірюванню.

**Вимірювання** – відображення фізичних величин їх значеннями за допомогою експерименту та обчислень із застосуванням спеціальних технічних засобів.

**Галузева стандартизація** – стандартизація, яка здійснюється органами, компетентними в даній галузі народного господарства. Результатом роботи є галузевий стандарт.

**Державний еталон** – офіційно затверджений еталон, який забезпечує відтворення одиниці вимірювань та передачу її розміру іншим еталонам з найвищою в країні точністю.

**Державні класифікатори (ДК)** – це НД, в яких об'єкти стандартизації класифікуються за суттєвими ознаками й поділяються на класи, підкласи і групи. ДК України гармонізовані з Міжнародною класифікацією ISO і мають гармонізовану систему опису та кодування об'єктів. Основним нормативним документом у галузі стандартизації є стандарт.

**Державна стандартизація** – стандартизація, яка здійснюється урядовими органами і розповсюджується на усі підприємства держави, незалежно від форми власності. Результатом роботи є державний стандарт.



**Екологічні показники** – показники рівня шкідливих впливів окремих елементів засобів вимірювань на навколишнє середовище при їхній експлуатації.

**Ергономічні показники** – показники, які характеризують пристосованість виробів до експлуатації і проявляються при функціонуванні системи «людина-вирібсередовище-використання».

**Європейський стандарт** – це стандарт CEN, який повинен обов'язково застосовуватися на національному рівні в країнах-членах. Це надає йому статус національного стандарту й виключає застосування будь-якого національного стандарту, що суперечить йому.

**Знак відповідності (знак сертифікації)** - знак, який оберігається законом (сполучення літер, цифр, графічних символів тощо), використовується відповідно до прийнятих правил системи сертифікації і вказує, що дана продукція, технологічний процес чи послуга відповідають конкретним стандартам або іншим нормативним документам, що установлюють вимоги до них.

**Захист продукції** – схоронність продукції в кліматичних чи інших несприятливих умовах під час її використання, транспортування чи зберігання.

**Зразок-свідок** – це відібраний за встановленими правилами зразок серійної продукції, на яку видано сертифікат відповідності.

**Інтегральний показник якості продукції** - показник якості продукції, який характеризує відношення сумарного корисного ефекту від експлуатації чи споживання продукції до сумарних витрат на її виготовлення і експлуатацію чи споживання.

**Кодекс усталеної практики (звід правил)** – документ, що містить практичні правила, процедури проектування, виготовлення, монтажу, технічного

обслуговування, експлуатації обладнання, конструкцій чи виробів.

**Метод вимірювання** – це сукупність способів використання засобів вимірювальної техніки та принципу вимірювання для створення вимірювальної інформації.

**Метрологія** (грец. metron – міра і logos – слово, вчення) – наука про вимірювання, яка вивчає теоретичні і практичні аспекти вимірювань як способу пізнання у всіх галузях науки і техніки.

**Метрологічна діяльність** – діяльність, яка пов'язана із забезпеченням єдності вимірювань.

**Метрологічна служба** – мережа організацій, окрема організація або окремий підрозділ, на які покладена відповідальність за забезпечення єдності вимірювань у закріпленій сфері діяльності.

**Міжнародні стандарти** – це документи, які приймаються міжнародними або регіональними організаціями зі стандартизації метрології та якості; розробляються на терміни та визначення, методи випробувань, правила проведення робіт, на продукцію, яка є об'єктом зовнішньої торгівлі; встановлюють вимоги і показники, які відповідають світовому технічному рівню; регламентують питання сумісності і взаємозамінності, технології, транспортування і збереження різних видів продукції; обов'язковими вимогами до об'єктів стандартизації є вимогами до їх безпеки для життя і здоров'я людей, охорони навколишнього середовища, взаємозамінності і технічної сумісності.

**Міжнародна стандартизація** – стандартизація, участь в якій є відкритою для відповідних органів усіх країн. У роботі з міжнародної стандартизації можуть брати участь декілька (дві чи більше) суверенних держав.

Результатом роботи з міжнародної стандартизації є міжнародні стандарти, прийняті міжнародною організацією зі стандартизації.

**Міждержавна стандартизація** – стандартизація, участь в якій беруть країни СНД. Результатом роботи з міждержавної стандартизації є міждержавні стандарти (ГОСТ).

**Міждержавний стандарт** – стандарт, прийнятий країнами, що приєдналися до Угоди про проведення погодженої політики в галузі стандартизації, метрології та сертифікації, і застосований ними безпосередньо.

**Міра** – засоби вимірювальної техніки, що призначенні для відтворення фізичної величини заданого розміру або ряду розмірів.

**Національні стандарти** – державні стандарти України, прийняті центральним органом виконавчої влади з питань стандартизації та доступні для широкого кола користувачів.

**Номенклатура показників якості продукції (НПЯП)** - це сукупність (перелік) характеристик властивостей продукції, що виражають її якісну визначеність як продукту виробництва і засоби задоволення потреби

**Нормативний документ (НД)** – документ, що встановлює правила, загальні принципи та характеристики різного виду діяльності або її результатів.

НД розробляються на об'єкти стандартизації, які є обов'язковими для використання в певних галузях діяльності в установленому порядку і затверджуються компетентними органами.

До НД належать стандарти, кодекси ustalеної практики (настанови, правила, зведення правил),

технічні умови, регламенти, державні класифікатори тощо.

**Настанова, зведення правил (правила)** – це НД, що рекомендує практичні прийоми чи методи проектування, виготовлення монтажу, експлуатації або утилізації обладнання, конструкцій чи виробів. Настанова може бути стандартом або іншим незалежним від стандарту документом.

**Національна стандартизація** – стандартизація, яка здійснюється на рівні однієї конкретної держави. Результатом роботи з національної стандартизації є національні стандарти, прийняті національним органом зі стандартизації однієї держави. На національному рівні існують такі види стандартизації: державна та галузева.

**Одиничний показник якості продукції** - показник якості продукції, що характеризує одну з її властивостей.

**Одиниця вимірювання** – фізична величина певного розміру, прийнята для кількісного відображення однорідних з нею величин.

**Оптимальне значення показника якості продукції** - значення показника якості продукції, за якого досягається або найбільший ефект від експлуатації або споживання продукції за заданих витрат на її створення, експлуатацію чи споживання, або заданий ефект за найменших витрат, або найбільше відношення ефекту до витрат.

**Показники безпеки**– показники, які характеризують властивості виробу, що гарантують безпеку людини та інших об'єктів на всіх режимах його експлуатації, при обслуговуванні, транспортуванні і зберіганні.

**Показники технологічності** – показники, які характеризують властивості виробу, що визначають пристосованість його конструкції до досягнення

найменших витрат ресурсів при виробництві, експлуатації та ремонті.

**Показники стандартизації і уніфікації** – показники, які характеризують насиченість продукції стандартними, уніфікованими і оригінальними складовими частинами, а також рівень уніфікації її в порівнянні з іншими виробами аналогічного призначення.

**Регіональна стандартизація** – стандартизація, участь в якій є відкритою для відповідних органів країн лише одного географічного або економічного регіону. Результатом роботи з регіональної стандартизації є регіональні стандарти, які прийняті регіональною міжнародною організацією зі стандартизації.

**Регламент** – це прийнятий органом влади НД, що передбачає обов'язковість правових положень. Регламент, доповнений технічною настановою, яка визначає способи дотримання вимог, називається технічним регламентом.

**Сертифікація** – процедура, за допомогою якої третя сторона дає письмову гарантію, що продукція, процес чи послуга відповідають заданим вимогам.

**Система сертифікації** – система, яка має власні правила, процедури і управління для проведення сертифікації відповідності. Вона може діяти на національному, регіональному і міжнародному рівні.

**Сертифікація на відповідність** — дія з метою підтвердження через сертифікат відповідності або знак відповідності, що виріб чи послуга відповідають певним стандартам або технічним умовам.

**Сертифікат відповідності** – документ, виданий відповідно до правил системи сертифікації, який вказує, що забезпечується необхідна впевненість у тому, що належним чином ідентифікована продукція, процес або

послуга відповідають конкретному стандарту чи іншому нормативному документу.

**Стандарт** – документ, розроблений на основі консенсусу та затверджений уповноваженим органом, що встановлює призначені для загального і багаторазового використання правила, інструкції або характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів, включаючи продукцію, процеси або послуги, дотримання яких є необов'язковим.

Залежно від рівня суб'єкта стандартизації, який прийняв стандарт, розрізняють стандарти міжнародні, національні (державні), галузеві, стандарти територіальних і виробничих органів стандартизації (організацій, підприємств, товариств тощо).

**Технічні умови (ТУ)** – НД, що встановлює вимоги до продукції, призначеної для самостійного постачання, до виконання процесів чи надання послуг замовникові, і регулює відносини між виробником (постачальником) і споживачем (користувачем).

Їх затверджують на продукцію, яка перебуває в стадії освоєння і виробляється невеликими партіями. ТУ розробляються на один чи декілька конкретних виробів, матеріалів, речовин, послугу чи групу послуг.

ТУ посідають особливе місце в комплексі технічної документації на товари та послуги, адже вони є основним документом на постачання продукції і надання послуг.

В ТУ встановлюються певні вимоги до конкретної продукції або послуги, в якій визначені показники стандартів. Ці показники мають забезпечувати повну характеристику споживних властивостей товарів та послуг і можливість їх визначення та контролю.

**Технічний рівень продукції** - відносна характеристика якості продукції, основана на порівнянні значень показників, що характеризують технічну

досконалість оцінюваної продукції, та базових значень відповідних показників.

**Уніфікація** – найбільш поширений та ефективний метод стандартизації, який передбачає приведення об'єктів до одноманітності на основі встановлення раціонального числа їх різновидів.

**Українська система сертифікації УкрСЕПРО** - державна система сертифікації продукції в Україні (далі Система), яка призначена для проведення обов'язкової та добровільної сертифікації продукції (процесів, послуг).

**Якість** – сукупність характеристик об'єкта, які стосуються його здатності задовольнити установлені й передбачені потреби.

## Тематика індивідуальних завдань

1. Сутність стандартизації та її роль у розвитку національної економіки.
2. Параметричні ряди.
3. Основні методи стандартизації.
4. Державна система стандартизації.
5. Система показників якості продукції.
6. Контроль якості продукції та послуг.
7. Методи оцінювання якості продукції та послуг.
8. Управління якістю продукції та послуг.
9. Державна система сертифікації.
10. Нормативно-правове забезпечення стандартизації та сертифікації.
11. Міжнародні системи стандартизації і сертифікації.
12. Основні принципи і математична база стандартизації.
13. Принципи державної системи стандартизації (ДСС) в Україні.
14. Управління діяльністю у сфері стандартизації.
15. Державний нагляд за додержанням стандартів.
16. Технічні комітети зі стандартизації.
17. Економічне та соціальне значення підвищення якості продукції.
18. Експертний метод оцінювання рівня якості продукції.
19. Статистичні методи оцінювання якості продукції.
20. Обов'язки виробників, посередників і продавців щодо сертифікації.
21. Вимоги до стандартів, які використовуються для сертифікації виробів і послуг.
22. Шляхи усунення бар'єрів у торгівлі.



23. Загальне управління якістю (TQM).
24. Форми і основні принципи стандартизації.
25. Сертифікація і технічні бар'єри в торгівлі.
26. Знаки відповідності в Україні та за кордоном.
27. Основні правила сертифікації продукції, що імпортується.
28. Фактор впливу на якість продукції і послуг.
29. Міжнародні стандарти на системи якості.
30. Національні премії з якості.
31. Роль стандартизації і сертифікації в усуненні технічних бар'єрів у торгівлі.
32. Схожість між системами управління якістю (QMS) і системами управління навколишнім середовищем (EMS)
33. Глобальна концепція гармонізації правил з оцінки відповідності ЄС.
34. Комплексний підхід до взаємного визнання результатів сертифікації.
35. Основна ідея стандартів ISO серії 9000
36. Основна ідея стандартів ISO серії 14000.
37. Стандарти EN серії 45000
38. Основна функція Міжнародного бюро мір і ваг (МБМВ).
39. Значення метрології для науково-технічного прогресу та промисловості.
40. Зміст, характеристика, основні положення ДСТУ ISO 9001-2001 «Системи управління якістю. Вимоги»
41. Характеристика професійної майстерності відповідно до ISO 9004.
42. Міждержавні стандарти на туристично-екскурсійне обслуговування і послуги харчування, які підлягають підтвердженню під час сертифікації.
43. Технічний комітет з стандартизації ТК "Послуги торгівлі, громадського харчування та туристичні".

44. Основні проблеми та стримуючі фактори сертифікації готельних послуг в Україні
45. Схеми сертифікації згідно з класифікацією ISO
46. Розвиток екологічної сертифікації в Україні.
47. Основні напрямки діяльності Угоди про взаємне визнання акредитації органів в галузі управління охороною навколишнього середовища
48. Відмінні особливості екосертифікації у Франції та Німеччині.
49. Основні предметні групи екомаркування за кордоном.
50. Екологічні сертифікати.

## Тести

1. Суспільство не може існувати без:

а. без технічного законодавства та нормативних документів, які регламентують правила, процеси, методи виготовлення та контролю продукції

б. без технічного законодавства та нормативних документів

в. без технічного законодавства та нормативних документів, які регламентують правила, процеси, методи виготовлення та контролю продукції, а також гарантують безпеку життя, здоров'я, майна людей та довкілля

г. без нормативних документів, які регламентують правила, процеси, методи виготовлення та контролю продукції

2. Стандартизація в техніці є:

а. своєрідним відображенням об'єктивних законів еволюції технічних засобів і матеріалів

б. нормативним документом, який регламентує правила, процеси, методи виготовлення та контролю техніки

в. нормативним документом, який регламентує правила, процеси, методи виготовлення та контролю продукції

г. своєрідним відображенням суб'єктивних законів еволюції нематеріальних засобів і матеріалів

3. Що встановлює Закон України «Про стандартизацію»?

а. порядок впровадження державних стандартів

б. правові та організаційні засади стандартизації

в. порядок розробки державних стандартів

г. порядок розробки міжнародних стандартів

4. Європейський стандарт – це:

а. регіональний стандарт, прийнятий європейською організацією стандартизації

б. звичайний стандарт, прийнятий європейською організацією стандартизації

в. регіональний стандарт, прийнятий державною організацією стандартизації

г. регіональний стандарт, прийнятий європейською організацією сертифікації

5. Міждержавний стандарт – це:

а. регіональний стандарт, прийнятий європейською організацією стандартизації

б. регіональний стандарт, прийнятий європейською організацією сертифікації

в. регіональний стандарт, передбачений Угодою про проведення узгодженої політики в галузі стандартизації, метрології і сертифікації

г. стандарт прийнятий кожною державою у сфері стандартизації

6. Міжнародна стандартизація – це:

а. стандартизація, участь у якій відкрита для відповідних органів усіх держав

б. стандартизація, участь у якій закрита для відповідних органів усіх держав

в. стандартизація, участь у якій закрита для державних органів усіх держав

г. стандартизація, участь у якій закрита для державних органів однієї держави

7. Міжнародний стандарт – це:

а. регіональний стандарт прийнятий міжнародною організацією із стандартизації

б. стандарт, прийнятий державною організацією із стандартизації

в. галузевий стандарт, прийнятий міжнародною організацією із сертифікації

г. стандарт, прийнятий міжнародною організацією із стандартизації і доступний для широкого кола користувачів

8. Національна стандартизація – це:

а. стандартизація, що здійснюється на рівні всіх держав

б. стандартизація, регіонального рівня держави

в. стандартизація, що здійснюється на міждержавному рівні

г. стандартизація, що здійснюється на рівні однієї держави

9. Національний стандарт – це:

а. стандарт, прийнятий національним органом стандартизації та доступний для широкого кола користувачів

б. стандарт, прийнятий міжнародним органом стандартизації та доступний для широкого кола користувачів

в. стандарт, прийнятий міжнародним органом стандартизації та доступний для вузького кола користувачів

г. стандарт, розроблений з міжнародними складовими доступний для широкого кола користувачів

10. Хто є суб'єктами стандартизації?

а. підприємства

- б. торгівельні організації
- в. центральний орган виконавчої влади у сфері стандартизації
- г. люди

11. Що є одним із принципів стандартизації?

- а. забезпечення участі фізичних і юридичних осіб у стандартизації
- б. забезпечення безпеки життя і здоров'я людини
- в. забезпечення якісної роботи працівників на підприємстві
- г. контроль якості продукції

12. Технічні комітети стандартизації не можуть мати на меті:

- а. одержання прибутку від своєї діяльності
- б. обов'язкове одержання прибутку від своєї діяльності
- в. одержання збитків від своєї діяльності
- г. одержання прибутку від чужої діяльності

13. Хто здійснює перевірку національних стандартів на відповідність законодавству, потребам споживачів?

- а. центральний орган
- б. регіональний орган стандартизації
- в. технічний комітет
- г. всі вищеперераховані органи

14. Хто припиняє дію національного стандарту?

- а. центральний орган
- б. регіональний орган
- в. технічний комітет
- г. міжрегіональний орган

15. Коли публікується інформація про зміни в тексті стандарту?

- а. за 210 днів до надання чинності
- б. за 180 днів до надання чинності
- в. за 150 днів до надання чинності
- г. за 90 днів до надання чинності

16. Ідентичний стандарт – це:

- а. стандарт, повністю еквівалентний державному
- б. стандарт, повністю еквівалентний регіональному
- в. стандарт, повністю еквівалентний технічному
- г. стандарт, повністю еквівалентний міжнародному

17. Модифікований стандарт – це:

- а. національний стандарт, який має технічні відхилення, але відтворює структуру міжнародного стандарту
- б. регіональний стандарт, який має технічні відхилення, але відтворює структуру міжнародного стандарту
- в. вузькоспеціалізований стандарт, який має технічні відхилення, але відтворює структуру міжнародного стандарту
- г. міжнародний стандарт, який має технічні відхилення, але відтворює структуру державного стандарту

18. Державним називають стандарт:

- а. національний стандарт, затверджений найвищим органом зі стандартизації держави
- б. регіональний стандарт, затверджений найвищим органом зі стандартизації держави

в. національний стандарт, затверджений найвищим органом зі сертифікації держави

г. звичайний стандарт, затверджений державним органом зі стандартизації держави

19. Основними методами стандартизації у машинобудуванні є:

а. уніфікація та симпліфікація

б. типізація та симпліфікація

в. уніфікація та типізація

г. уніфікація, типізація та симпліфікація

20. Для класифікації та кодування інформації у міжнародній системі застосовують:

а. універсальну десяткову систему класифікації

б. універсальну одинадцяткову систему класифікації

в. універсальну дванадцяткову систему класифікації

г. універсальну тринадцяткову систему класифікації

21. За Єдиною системою класифікації продукції (ЄДСКП) класифікують на:

а. промислову продукцію

б. сільськогосподарську продукцію

в. промислову та сільськогосподарську продукцію

г. харчову продукцію

22. Кому належить право власності на національні стандарти?

а. державі

б. центральному органу

в. регіональному органу

г. технічному комітету



23. Кому належить право власності на стандарти, створені іншими суб'єктами стандартизації?

- а. державі
- б. суб'єкту стандартизації
- в. технічному комітету
- г. регіональному органу

24. Хто видає та розповсюджує національні стандарти?

- а. центральний орган
- б. технічний комітет
- в. суб'єкт стандартизації
- г. регіональний орган

25. Хто фінансує роботи зі стандартизації в Україні?

- а. держспоживстандарт України
- б. замовник цих робіт
- в. регіональні центри держспоживстандарту
- г. центр стандартизації

26. До економічних факторів належать:

- а. ціна
- б. собівартість
- в. спеціалізація
- г. технологія виготовлення

27. Вищим державним органом із стандартизації є:

- а. Кабінет Міністрів України
- б. Адміністрація Президента України
- в. Держстандарт України
- г. Верховна Рада України

28. Національна стандартизація – це:

а. стандартизація, що проводиться на міжнародному рівні та участь у якій відкрита для відповідних органів усіх країн

б. стандартизація, що проводиться на відповідному регіональному рівні, та участь у якій відкрита для відповідних органів країни певного географічного чи економічного простору

в. стандартизація, що проводиться на регіональному рівні

г. стандартизація, що проводиться на рівні однієї країни

29. Державна система стандартизації України (ДССУ) належить:

а. до системи взаємопов'язаних стандартів

б. до єдиної системи конструкторської документації

в. до єдиної десяткової системи класифікації промислової і сільськогосподарської продукції (ЄДСКП)

г. до єдиної системи конструкторської документації (ЄСКД)

30. Стандартизація визначається як:

а. створення комплексу нормативних документів

б. діяльність по упорядкуванню

в. документ, який встановлює правила, загальні принципи чи характеристики щодо різних видів діяльності

г. діяльність по упакуванню

31. Функції, права, обов'язки та відповідальність органів та служб стандартизації визначаються:

а. Розпорядженнями адміністрації Президента

б. Декретами Кабінету Міністрів України та положеннями Держстандарту України

- в. Положеннями міжнародних органів стандартизації
- г. Держстандарт України

32. Класифікація – це:

- а. має на меті розташування матеріалу в певному порядку і послідовності, зручні в користуванні
- б. діяльність по упорядкуванню
- в. розташування за класами, підкласами
- г. розташування за класами, підкласами і розрядами

33. Стандарти на методи контролю –:

- а. встановлюють організаційно-методичні та загально технічні положення для визначеної галузі стандартизації, а також терміни та визначення, загально технічні вимоги, норми та правила
- б. встановлюють вимоги до групи однорідної або конкретної продукції, послуги, які забезпечують її відповідність своєму призначенню
- в. встановлюють основні вимоги до послідовності та методів виконання різних робіт у процесах, що використовуються у різновидах діяльності та забезпечують відповідність процесу його призначення
- г. встановлюють послідовність робіт, способи і технічні засоби виконання для різновидів та об'єктів контролювання продукції, процесів, послуг

34. Розшифруйте позначення стандарту ДСТУ ISO

- а. Державні стандарти України, затверджені Держстандартом України
- б. Державні стандарти, через які впроваджено стандарти Міжнародної організації із стандартизації
- в. Державний стандарт України, прийнятий Міждержавною Радою

г. Державні стандарти затверджені  
Мінбудархітектури України

35. Міжнародна стандартизація –:

а. стандартизація, що проводиться на міжнародному рівні та участь у якій відкрита для відповідних органів усіх країн

б. стандартизація, що проводиться на відповідному регіональному рівні, та участь у якій відкрита для відповідних органів країни певного географічного чи економічного простору

в. стандартизація, що проводиться на рівні однієї країни

г. стандартизація, що проводиться на рівні однієї області

36. Територіальні органи - центри стандартизації, метрології та сертифікації підпорядковуються:

а. регіональним органом стандартизації

б. обласним органом стандартизації

в. державному Комітету України із стандартизації, метрології та сертифікації

г. Кабінету Міністрів України

37. Обмеження застосовуваних числових характеристик об'єктів стандартизації відбувається завдяки:

а. застосування рядів переважаючих чисел

б. державним угодам

в. міжнародним угодам

г. контролю з боку Держстандарту України

38. Зміни до стандартів може вносити:

а. організація, яка затвердила даний стандарт

- б. держстандарт України
- в. міжнародні органи стандартизації
- г. кабінет Міністрів України

39. Єдина система технологічної підготовки документації (ЄСТД) належить до:

- а. до системи взаємопов'язаних стандартів
- б. до єдиної системи конструкторської документації
- в. до єдиної десяткової системи класифікації промислової і сільськогосподарської продукції (ЄДСКП)
- г. до єдиної системи технологічної підготовки виробництва (ЄСТПВ)

40. Документ, у якому встановлено правила параметри і характеристики різного виду діяльності чи її результатів і який призначено для загального і багаторазового користування, - це:

- а. наказ
- б. контракт
- в. стандарт
- г. класифікатор

41. Абревіатура ДКТРСРП означає:

- а. Державний комітет технічного регулювання та споживчої політики
- б. Державний комітет територіального розподілу стандартів та патентів
- в. Державний контроль технічних регіональних стандартів та патентів
- г. Державний контроль технологічного розподілу стандартів та патентів

42. Сьогодні в Україні чинними є понад:

- а. 5 тис. Державних стандартів

- б. 2 тис. Державних стандартів
- в. 11 тис. Державних стандартів
- г. 15 тис. Державних стандартів

43. Закон України «Про стандартизацію» прийнято:

- а. в травні 2001 року
- б. в жовтні 1992 року
- в. в листопаді 1999 року
- г. в червні 1991 року

44. Робочими органами у сфері стандартизації є ТК (аббревіатура):

- а. технічні комітети
- б. технологічні контракти
- в. технічні конкуренти
- г. технологічні комітети

45. Аббревіатура ДСТУ означає:

- а. Державний стандарт України
- б. Державна сертифікація товарів України
- в. Державна служба тарифів України
- г. Державна служба технічного управління

46. Всесвітня організація WTO функціонує з:

- а. січня 1995 року
- б. лютого 1947 року
- в. травня 1999 року
- г. липня 2001 року

47. Стандартизація, згідно стандартів державної системи стандартизації України це:

- а. діяльність з метою досягнення оптимального ступеня упорядкування у певній галузі шляхом

встановлення положень для використання, щодо існуючих завдань

б. відсутність недопустимого ризику пов'язаного з можливим завданням будь-якої шкоди

в. діяльність з метою надавання певних завдань для реального їх виконання

г. застосування певних нормативних актів з метою надавання і виконання існуючих завдань

48. Визначте основні завдання стандартизації:

а. створення системи нормативно-технічної документації, що встановлює прогресивні вимоги до продукції та послуг, які виготовляються

б. створення системи загально придатної продукції і послуг до спільного використання, що не викликає не бажаних взаємодій

в. реалізація єдиної технічної політики у сфері стандартизації, метрології та сертифікації

г. виконання конкретної роботи зі стандартизації на підставі досягнень науки, техніки та практичного досвіду

49. Вимоги, які можуть містити стандарти поділяються на:

а. рекомендовані, обов'язкові

б. обов'язкові, контролюючі

в. контролюючі, гнучкі, жорсткі

г. затверджені, рекомендовані, безпосередні

50. Яке з визначень розкриває суть терміну "стандарт"?

а. документ, що встановлює для загального і багаторазового застосування правила, загальні принципи або характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів

б. документ, який не допускає ризику пов'язаних з можливими завданнями будь-якої шкоди

в. обов'язкові вимоги, які підлягають безумовному виконанню всіма суб'єктами

г. документ, який установлює правила, загальні принципи чи характеристики різних видів діяльності або їх результатів



## Перелік використаних і рекомендованих джерел

1. Богомолів О.В., Сафонова О.М., Шаповаленко О.І. Управління якістю переробних і харчових виробництв. Харків: Еспада, 2006. 296 с.
2. Бичківський Р.В., Столярчук П.Г., Гамула П.Р. Метрологія, стандартизація, управління якістю і сертифікація: Підручник. 2-ге вид., випр. і доп. Львів: Львівська політехніка, 2004. 560 с.
3. Давидова, О.Ю., Писаревський І.М., Ладиженська Р.С. Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві: Навч. посібник. Х.: ХНАМГ, 2012. 414 с.
4. Долина Л. Ф. Стандартизація та метрологія у сфері охорони довкілля: Навч. Посібник. Київ: Знання, 2007. 199 с.
5. Кириченко Л.С., Мережко Н.В. Основи стандартизації, метрології, управління якістю: навч. посіб. К.: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2001. 446 с.
6. Клименко М. О. Метрологія, стандартизація і сертифікація в екології: підручник. Київ: Академія, 2006. 368 с.
7. Основи метрології та вимірювальної техніки. Навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2006. 151 с.
8. Саранча Г.А. Метрологія, стандартизація, відповідність, акредитація та управління якістю: Підручник. К.: ЦУЛ, 2006. 672 с.
9. Тарасова В.В., Малиновський А.С., Рибак М.Ф. Метрологія, стандартизація і сертифікація: Підручник. К.: ЦУЛ, 2006. 264 с.
10. Топольник В.Г., Котляр М.А. Метрологія, стандартизація, сертифікація і управління якістю: Навчальний посібник. Донецьк: Дон ДУЕТ, 2006. 211 с.

## Інформаційні ресурси

1. ДСТУ 3419-96 Система сертифікації УкрСЕПРО. Сертифікація систем якості. Порядок проведення. URL: [https://dnaop.com/html/40990/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3\\_3419-96](https://dnaop.com/html/40990/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_3419-96)
2. ДСТУ 1.2:2003. Національна стандартизація. Порядок розроблення національних нормативних документів. URL: [https://dnaop.com/html/43908/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3\\_1.2\\_2003](https://dnaop.com/html/43908/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_1.2_2003)
3. ДСТУ ISO 9000-2001. Системи управління якістю основні положення та словник. URL: [https://dnaop.com/html/34108/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3\\_ISO\\_9000-2001](https://dnaop.com/html/34108/doc%D0%94%D0%A1%D0%A2%D0%A3_ISO_9000-2001)
4. Закон України "Про акредитацію органів з оцінки відповідності". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2407-14#Text>
5. Закон України "Про відходи". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Закон України «Про стандартизацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-18#Text>
7. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/124-19>
8. Закон України Про метрологію та метрологічну діяльність. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18#Text>
9. Про затвердження Правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-02#Text>

**Для нотаток**

# **НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ**

**Румянцева І.Б.**

## **Стандартизація, сертифікація, метрологія** навчально-методичний посібник (для самостійної роботи студентів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»)

Видавництво «Прінт-СВ»  
Підписано до друку «\_\_\_» \_\_\_\_\_ 2022 р.  
Тираж 300 прим.